

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

פתח רבי שמעון כאיל תערוג

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב"יד

על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה

שנת המאתיים וחמישים להסתלקות-הילולא של הבעש"ט ז"ל

לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית

מרת חוה ע"ה

גורארי'

בת אדמו"ר הרב **אברהם יהושע העשיל** מקאפישניץ

אשת חבר שעמדה במסירות נאמנה על יד בעלה

הרה"ח הרה"ת ר' **שניאור זלמן** ע"ה

שפעל כל ימיו למלאות רצונותיהם הק'

ונאמן ביתם של רבותינו הקדושים

כ"ק אדמו"ר אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מגזע תרשישים הצדיקים הרבנים הקדושים

האוהב ישראל מאפטא ור' לוי יצחק מבארדיטשוב

דער הייליגער רוזינער

ולמעלה בקודש המגיד הגדול ממעזריטש

ומעוד גדולי תלמידי הבעש"ט

זצוקללה"ה

נפטרה בשם טוב עש"ק אחר חצות

כ"ד אדר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

גבו' וצמצוצים והוא בחי' י"ג תיקוני דיקנא דא"א כמשל השערות שהם בחי' חיצוניות ואינם נוגעים כלל להמוח כידוע, וזהו ערוגת הבושם בחי' י"ג תיקוני דיקנא שנק' י"ג מכילין דרחמי כו' שעל ידן מאיר מבחי' עדן סתימאה להיות מקור לח"ע דאצילות מקור ההשגות שבגן עדן העליון וגן עדן התחתון, וזהו גם כן פי' הפסוק לחייו כערוגת הבושם כו' שכתוב זה אומר כנ"י בחי' מל' דאצילות שמקבל מבחי' ז"א דאצי' שנק' לחייו שהוא ג"כ כערוגת הבושם, וכמ"ש בכהאריז"ל³¹ כד אסתכל ז"א בא"א מקבל ג"ן נהורין כו' ומל' דאצילות מקור נש"י מקבל ג"כ מבחי' ז"א ע"י צינורות ע"ז נאמר כערוגת הבושם כו'.

וזהו שא' דוד המלך ע"ה פסוק זה כאיל תערוג כו' שהוא בחי' מל' דאצילות מקור נש"י תערוג בבחי' קול וצעקה על העדר תענוג עליון דעצמות אא"ס ב"ה בג"ע כן נפשי תערוג אליך אלקים, כי דוד המלך ע"ה הי' בחי' מרכבה למדת מל' למעלה הגם שירדה נשמתו למטה מטה בגוף אעפ"כ תערוג על העדר גילוי השעשועים עליונים, כי הנה יש ב' בחי' אהבה, א' כמ"ש לאהבה³² את ה' כי הוא חייד כו' שנמשך אהבה זו והתבוננות אלקות בממכ"ע איך שהוא מקור החיים העליונים ותחתונים, והב' הוא בחי' אהבה בתענוגים שמתענג על ה' כמ"ש אזי³³ תתענג על ה' כו' שאין לו שום רצון ותענוג וחיות אחר כלל רק עיקר חיותו ותענוגו באלקות והוא בחי' אהבה בתענוגים שמתענג על ה' שהוא בחי' שעשועים עליונים דעצמות אור א"ס שעשוע המלך כו', וזהו כן נפשי תערוג כו' לאשתקיי' מינה כו' שהי' בחי' מרכבה למדת מל' למעלה שלא הי' לו שום רצון וחיות אחר כלל שהרגו³⁴ בתענית כידוע רק להתענג על ה', וזהו שמסיים בגין כך איל וצבי כחדא משתכחין, כי הנה אנו רואים שמרוצת איל וצבי במהרה מאד יותר מכל החיות, כמ"כ למעלה יש בחי' עליות וירידות בבחי' מל', כמו ביוכ"פ שעולה למעלה מעלה בבחי' הכתר ובמוצאי יוכ"פ יורד למטה מטה, וזהו איל וצבי שהוא בחי' יסוד ומל' כחדא משתכחין כו' וד"ל.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' ויקהל-פקודי, פ' החודש, מבה"ח ניסן הבעל"ט, הננו מוציאים לאור בזה את המאמר ד"ה „פתח רבי שמעון כאיל תערוג“, מאת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

מאמר זה נדפס כאן בפעם הראשונה מכתבייד.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וצינונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים“

ערב ש"ק ויקהל-פקודי, פ' החודש, מבה"ח ניסן, ה'תש"ע
ברוקלין, נ.י.

POSACH RABI SHIMON KEAYOL TA'AROG

Copyright © 2010 by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

31 בכהאריז"ל כד אסתכל ז"א בא"א: ראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' אקי'.

32 לאהבה את ה': ע"פ נצבים ל, כ. 34 שחרגו בתענית כידוע: ירושלמי סוטה

33 פ"ה ה"ה (וע"ש בקה"ע). וראה תניא פ"א. 33 אז תתענג על ה': ישע"י נח, יד. נראה

וזהו שקודב"ה²² עתיד לאשתעשע עם צדיקייא בגנתא דעדן, פי' קודב"ה בחי' ז"א קטנות דזעיר עתיד לעשתעשע עם צדיקייא שעסקו בתומ"צ למטה שהמשיכו עי"ז תוספת אורות עליונים משעשועים עצמיות דאוא"ס ב"ה, וכמ"ש ונהר²³ יוצא מעדן להשקות את הגן בחי' גן עדן העליון וגן עדן התחתון שבחי' ז"א מקבל ג"כ שעשועים עליונים דאור א"ס ב"ה, וזהו והשביע²⁴ בצחצחות נפשך כו' שהיא בחי' אור²⁵ צח ומצוחצח דפנימית הכתר, וזהו קודב"ה משתעשע בהו מההוא שקיו דנחלא דמתענגא בהו צדיקייא כו', וגם יש לפרש דקודב"ה קאי על בחי' עצמות אא"ס ב"ה ע"ד מארז"ל יותר²⁶ משהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה כו'.

ועתה מפרש הפסוק כאיל תערוג דא כנס"י כו' ע"ד משל איל שכל חיותו ותענוגיו מאפיקי מים כמ"ש בזהר ויקהל, כן ע"ז למעלה בחי' מל' דאצילות מקור נשמות ישראל תערוג בבחי' קול וצעקה על העדר גילוי אור שעשועים עליונים דעצמות אור א"ס שנק' אפיקי מים מבועי דנחלא בחי' נהר יוצא מעדן כו', ולפעמים נק' אילת לשון נוק' כשהיא בבחי' אצי' וכשירוד למטה ונעשי' עתיק לבריאה נק' בשם איל ל' דכר וכמו אילת שרחה²⁷ צר, כמ"כ למעלה לירד מבחי' אצי' שהוא בחי' אלקי' לעולמות ב"ע שהם חו"ג רחמה צר בבחי' צמצום, וזהו כאיל תערוג כו' כמה דאת אמר לערוגת הבושם כו', פי' אעפ"י שפי' תערוג דכאן ל' קון וצעקה ומה שייך לערוגת הבושם וכמ"ש רש"י, אך ידוע בלה"ק שלשון נופל על לשון, וכמו לזאת²⁸ יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת כו', וכמו ויעש"י נחש נחושת כו', כמ"כ כאן נופל לשון ערוגה שקאי פסוק זה על בחי' נהר יוצא מעדן להשקות הגם כו' כמו שאנו רואים פעולת הגינה שנזרעים ערוגות ערוגות שמחמת זה מקבל החלל שבין ערוגה לערוגה המים ומשקה הגינה ומצמיח הפירות בטוב, כמ"כ יובן למעלה שיש בחי' צינורות שע"י ההמשכה מבחי' נהר יוצא מעדן מבחי' ג"ע.

והנה ידוע שיש בחי' עדן וגן בכל עולם ומבחי' גן שבעולם העליון נעשה בחי' עדן לעולם שלמטה ממנו, כי בחי' גן הוא בחי' מל' מקבל מבחי' נהר דבינה ומבחי' גן בחי' מל' דאצילות נעשה עדן לבריאה כו' וכמ"כ מבריאה ליצירה, ומבואר בא"ז שעדן עילאה היותר נעלה הוא עדן סתימאה בחי' ח"ס דא"א כו' עי"ז²⁹ לא ראתה אלקים זולתך כו' שאינו מושג כלל אפי' בעולם אצי', וכדי שיומשך בחינת ח"ע דאצי' מקור כל ההשגה שבג"ע העליון הוצרך להיות

(22) שקודב"ה עתיד לאשתעשע: ראה זהר קיב, א.

פי' אחרי כאן (סז, ב). ובזח"א עז, א. (27) שרחה צר: עירובין נד, ב. יומא כט,

(23) ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

(24) והשביע בצחצחות נפשך: ישעי' נח, יא.

(25) אור צח ומצוחצח: תקו"ז תס"ט (קטו),

ב. ת"ע (קלה, ב).

(26) יותר משהעגל רוצה לינוק: פסחים

ברכות לד, ב.

(27) שרחה צר: עירובין נד, ב. יומא כט,

א. ב"ב סז, ב. בכורות ז, ב.

(28) לזאת יקרא אשה: בראשית ב, כג.

(29) ויעש נחש נחושת: חוקת כא, ט.

(30) עין לא ראתה: ישעי' סד, ג. וראה

ברכות לד, ב.

בס"ד תקצ"א

פתח רבי שמעון¹ כאיל² תערוג כו', זכאין אינון ישראל דיהיב לון אורייתא קדישא, ואורית לון נשמתין קדישין כו' בגין לאשתעשע באורייתא כו', כאיל תערוג דא כנ"י כו' כד"א אילות לעזרתי כו' לאשתקיי' משקין דמבועי דנחלא כו', תערוג כד"א לערוגת' הבושם כו', הנה יש להבין מהו שייכות ההקדמה דשעשועים דתורה לפי' הפסוק כאיל כו', ובתהילים פי' רש"י תערוג לשון קול כמו נוהם לארי וגועה לשורים ובאיל ל' תערוג, ומנחם פי' ל' כערוגת הבושם כו' לא יתכנו דבריו כו' ע"ש, ובזהר מביא לשון כערוגת הבושם כו'.

והנה פי' תערוג ל' קול וצעקה פי' בזהר³ סוף סדר ויקהל אבל היא חדא אית בעלמא, ותיאובתא דילה תדיר על אפיקי מים כו' שכל חיותה ותענוגה ממים והצעקה הוא על העדר התענוג, משא"כ שארי חיות שצועקים על העדר המזון כמו שור גועה על בלילו, ולזה הקדים הוזהר ענין שעשועים דאורייתא שיובן מזה פי' הפסוק כאיל תערוג דא כנ"י כו' שהצעקה על העדר השעשועים דאורייתא כו'.

(1) פתח רבי שמעון: המאמר מיוסד על ד"ה זה, בסה"מ תקס"ז ע' קכג וע' קכה. ובביאור⁴ להצ"צ ח"א ע' שמב [הביאור⁵] להצ"צ נמצא ג"כ בשינויים וביאורים בס' פלח הרמון ויקרא ע' רסה ואילך]. המאמר כאן נמצא בהכתבי"ד: 11 קנא, א. 70 קל, א. 113 קלד, א. 216 רלד, א. וראה ג"כ רשימת מאמרי אדמו"ר הצ"צ ע' פח.

(2) פתח רבי שמעון כאיל תערוג: זח"ג סז, ב. ולהבנת הענין, נעתיק כאן לשון הוזהר בשלימותו: פתח רבי שמעון ואמר כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים. האי קרא אוקמוה חברייא זכאן אינון ישראל מכל עמין דקב"ה יהב לון אורייתא קדישא ואורית לון נשמתין קדישין מאתר קדישא בגין למעבד פקודי ולאשתעשעא באורייתא. דכל מאן דאשתעשע באורייתא לא דחיל מכלא דכתיב (תהלים קי"ט) לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי. מאן אינון שעשועי. אורייתא. דאורייתא שעשועים אקרי דכתיב (משלי ח') ואהיה שעשועים יום יום. ודא הוא

(3) כאיל תערוג: תהלים מב, ב. וראה עוד ע"פ זה בס' החקירה להצ"צ פו, א.

(4) לערוגת הבושם: שה"ש ו, ב: דודי ירד לגנו לערוגת הבושם גו'. וראה שם ה, יג.

(5) בווהר סוף סדר ויקהל: זח"ב רמט, ב. וראה גם זח"ב נב, ב. זח"ג רמט, ב.

ותחלה יש להבין שעשועים דתורה כמ"ש ואהי" שעשועים כו' לוליי תורתך שעשועי כו', לכאורה יש סתירה לזה שאמרנו בזה דאורייתא⁶ מחכמה נפקת כו' אך שניהם אמת, כי השראת התענוג הוא בחכמה כמ"ש בע"ח⁷ דפנימית אבא פנימית עתיק כו', וכמו שאנו רואים למטה שמתענג האדם בתענוג נפלא כשמתחדש אצלו איזה שכל חדש מכח המשכיל שיביא עמו הארת התענוג, כמו ר"י אבהו מצא תוספתא חדתא צהבו פניו, כי השראת התענוג בחכמה, וכמ"כ יובן למעלה שבחי' תענוג עליון של אור א"ס ב"ה שהוא בחי' א"ס כמ"ש שעשועי המלך בעצמותו כו' שורה ומלוכב בח"ע דתורה כו', אך להבין למה השראת התענוג עליון בחכמה דתורה ולא בחכמה דמעשה בראשית כמ"ש כולם⁸ בחכמה עשית, שבחי' ח"ע מקור התהוות עולמות עליונים ותחתונים, אך ההבדל בין חכמה דתורה לחכמה שבמעשה בראשית, הוא בחי' פנימית וחינונית, כנודע שע"י תר"מ כמו מצות תפילין ממשיכין מוחין חדשים לזו"נ ממוחין דאבא כו', אעפ"י שנאצל ז"א בבחי' ע"ס חב"ד חג"ת כו' זהו בחי' חיצוניות השכל וקטנות המוחין השייכים לחיות וקיום העולמות, ודוגמא לזה הוא ההפרש ג"כ בין ו' ימי החול ליום השבת כידוע שו' ימי בראשית שרשם למעלה מו' מדות העליונות, יום ראשון בחי' חסד דז"א כו' וביום הב' גבורה דז"א כו' ובשבת קדש אנו אומרים ג"כ דא היא סעודתא דז"א כו' שזהו ג"כ ההפרש בין חיצוניות המדות לצורך קיום והנהגת העולמות ובשבת פנימית המדות פנימית ז"א כו'. וביאור זה כמו ע"ד משל הבונה בית שבונה עפ"י חכמתו ושכלו בצירוף הבנין בחדרים ועליות בצירוף כך וכך, הגם שמלוכב במלאכת הבנין חכמתו ומדותיו, אין זה רק בחינת חיצוניות, כי עיקר המכוון וכוונה פנימית במלאכת הבנין לאחר שלימות גמר מלאכה כמ"ש כתפארת⁹ אדם לשבת בית כו' שמקבל תענוג מזה, רק שא"א לבא לקבלת עונג זה בלתי שיבנה תחלה בצירוף הבנין עפ"י חכמתו ומדותיו, וכך יובן הנמשל למעלה שעיקר כוונה הפנימית ועונג הנעלם בביראת העולמות מאין ליש עפ"י החכמה כמ"ש בראשית¹⁰ ברא כו' הוא כמ"ש לכבודי¹¹ בראתיו יצרתיו כו' שיהי' בחי' ביטול הנבראים מיש לאין האלקי, והוא עפ"י חכמה ומדות דתורה כמ"ש להבדיל¹² בין הטמא והטהור כו', וכמו ע"ד משל מצות ציצית ותפילין מקלף וצמר וצמר גשמי שנלקח מבחי' נוגה שחיות אלקי' המחי' אותן מדבר ה' שבי"ד מאמרות בבחי' חיצונית העולמות, וכשעושים מהם מצוה נעשים בחי' כלי

6 אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"ב ע' תקסג].

7 לוליי תורתך שעשועי: תהלים קיט, צב.
8 דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב פה, א.

9 ועוד.
10 כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

11 כתפארת אדם לשבת בית: ישעי' מד, יג.

12 להבדיל בין הטמא והטהור: יצא, א.

13 לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.

14 להבדיל בין הטמא והטהור: ע"פ שמיני

יא, מז.

6 ואהי" שעשועים: משלי ח, ל.

7 לוליי תורתך שעשועי: תהלים קיט, צב.

8 דאורייתא מחכמה נפקת: זח"ב פה, א.

9 ועוד.
10 כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

11 כתפארת אדם לשבת בית: ישעי' מד, יג.

12 להבדיל בין הטמא והטהור: יצא, א.

13 לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.

14 להבדיל בין הטמא והטהור: ע"פ שמיני

יא, מז.

לפנימית אלקות לבחי' ושערי' רישי' כעמר נקי כו', וזהו שע"י ממשיך מוחין דאבא לז"א כו' כי בחכמה דתומ"צ מלוכב בחי' פנימית תענוג שהוא בחי' א"ס, וכמ"ש בע"ח¹⁷ דפנימית אבא דוקא פנימית עתיק כו'.

ויובן זה בתוספת ביאור ממ"ש בפע"ח¹⁸ בסוד שרש וסוד תוספת שנאצל בחי' ו' קצוות ז"א דאצילות סוד שרש, וע"י תומ"צ עושים למטה ממשיכים תוספת אורות באצילות והתוספת מרובה על העיקר. ולהבין זה הנה אנו מוצאים למטה ב' בחי' חיים ותענוג, ע"ד משל לחם ומים הם המחי' האדם ובלתם א"א לאדם לחיות כלל, וע"כ אנו מברכים בורא נפשות וחסרונן שהוא לחם ומים, והנה יש עוד תענוגי עוה"ז כמו באכילת בשר ויין ובבגדים וכה"ג, הגם שבלתי נצרכים כ"כ לחיות הגוף שיוכל לחיות בלא זה רק שמקבל תענוג מהם והם ביוקר גדול יותר ויותר מלחם ומים הגם שהן עיקר החיות, והטעם לזה היא הנותנת שבחי' חיים הגם שהוא עיקר יוכלו לקנות בזול, אבל בחי' תענוג דבר יקר וחשוב מאד ע"כ הוא ביוקר וכל דבר שיקר יותר ומקבל מזה תענוג ביותר דמיו ביוקר יותר, ויובן הנמשל למעלה שנאצלו בחי' ע"ס דאצ"י סוד שרש שהן מקור כל החיים עליונים ותחתונים, אך ע"י תומ"צ ממשיכים תוס' אורות עליונים מבחי' תענוג עליון של אוא"ס ב"ה בחי' שעשועי המלך בעצמותו כו' שהן בבחי' א"ס ממש הן למעלה מעלה מבחי' ע"ס דאצ"י מקור לעולמות ב"ע"ג עד שהתוס' מרובה על העיקר שנאצלו סוד שרש וד"ל.

וזהו שפתח בזהר ההקדמה בפ"י הפסוק כאיל תערוג כו' זכאין אינון ישראל דיהיב לון אורייתא קדישא ואורית לון נשמתין קדישין, פ"י אורייתא קדישא מבחי' קדש עליון פנימית החכמה שמלוכב בזה תענוג עליון דא"ס ב"ה וע"י תומ"צ למטה ממשיכים תוס' אורות עליונים בג"ע, ומי יוכלו לקבל בחי' תענוג עליון דא"ס הן הנשמות דוקא בג"ע ולא המלאכים כמ"ש היושבת¹⁹ בגנים בחי' גן עדן העליון וגן עדן התחתון שהן בחי' הנשמות, אבל המלאכים שהן בחי' חברים מקשיבים לקולך כו', כי נשמות שרשן בפנימית אבא כמשל הבן שנמשך ממהות ועצמות מוח האב ע"כ יוכלו לקבל בחי' תענוג עליון דא"ס, כי פנימית אבא פנימית עתיק כו', כמו שאנו רואים למטה שאין בדומם וצומח וחי מהות תענוג כלל, כמ"כ למעלה בבחי' חיות שבמרכבה א"א להם לקבל פנימי' התענוג דתומ"צ רק כמ"ש השור גועה שהוא בחי' פני"ג שור מהשמאל כו', גועה על בלילה כו' בחי' מזון וחיות אלקות שנמשך מחיצונית העולמות, וזהו ואורית לון נשמתין קדישין מאתר קדישין בבחי' קדש עליון דפנימית אבא שע"י יוכלו לקבן בג"ע ההארת התענוג עליון שנמשך ע"י תומ"צ.

17 ושער רישי' כעמר נקי: דניאל ז, ט.

18 בפע"ח בסוד שרש: בהקדמה.

19 היושבת בגנים: שה"ש ח, יג.

17 ושער רישי' כעמר נקי: דניאל ז, ט.

18 בפע"ח בסוד שרש: בהקדמה.

19 היושבת בגנים: שה"ש ח, יג.

20 פני שור מהשמאל: יחזקאל א, י.

בסמוך.